خبر

جایزه بهترین فیلم کوتاه لبنان برای ایران

جایزه بهترین فیلم کوتاه داستانی با عنوان «خنزیر» در جشنواره بین‌المللی سینمایی فیلم کوتاه لبنان در طرابلس به ماجد رستمی‌زاده رسید.

در این جشنواره بین‌المللی ۳۲ فیلم کوتاه از ۱۸ کشور در طرابلس به نمایش درآمد و هیات داوران جشنواره مذکور متشکل از کارگردان مهنا عبدا... از عربستان، آنا ساندریرو الویریز از اسپانیا، عمر میقاتی بازیگر، شادی زیدان کارگردان و صلاح عطوی نویسنده از لبنان بهترین اثر جشنواره را انتخاب کردند. در جشنواره بین‌المللی سینمایی فیلم کوتاه لبنان، جایزه بهترین فیلم کوتاه داستانی برای فیلم «خنزیر» از ایران، جایزه بهترین فیلمبرداری برای فیلم «ید أمی» از عراق به کارگردانی کاردینا هامن، جایزه بهترین متن برای فیلم «إبره و خیط» از سودان به کارگردانی ناصر یوسف، جایزه بهترین بازیگر زن سارینا باناهیدا برای بازیگری در فیلم «بیت ابیض غامق» و جایزه بهترین بازیگر مرد أشراف تلفاح برای بازیگری در فیلم «صحن أحمر» اختصاص پیدا کرد. همچنین در جشنواره بین‌المللی سینمایی فیلم کوتاه لبنان، جایزه بهترین فیلم مستند به‌طور مشترک بین فیلم «کیک و سکر» از یمن و فیلم «أمل صعب» از لبنان، جایزه بهترین فیلم انیمیشنی به‌طور مشترک بین فیلم «قضیه» از ایتالیا و فیلم «حدیقه الحیوان» از اردن، فیلم «ورده» از عراق و فیلم «الزیج» از عمان هیات تعلق گرفت.

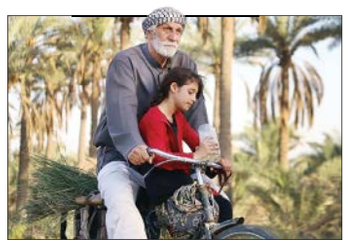

«جام جم» راهکارهایی برای جلوگیری از قاچاق آثار سینمایی ارائه می‌دهد

فناوری علیه «اغتشاش در گیشه»

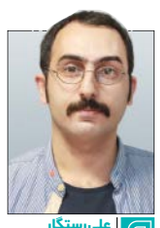

علی رستگار
گروه فرهنگ و هنر

این روزها برخلاف تصور برخی از کج‌اندیشان که درپی تعطیل کردن سالن سینماها بودند، آن‌قدر در گیشه موفق بوده که درپی جابه‌جایی رکوردهای مختلف است. حالا در این اثنا انگار دوباره موضوع قاچاق فیلم‌های پرفروش در دستور کار قرار گرفته تا پس از ناآرامی‌های سال گذشته که مدتی فعالیت سینماها را کم کرد، دوباره تیشه‌ای به جان سینمای ایران بزند و این‌بار با تلاش به کاهش فروش و ضربه به اقتصاد سینما در قالب «اغتشاش گیشه». موضوع قاچاق از اولین روزهای سال ۱۴۰۲ شروع شده و معلوم نیست تا چه زمانی ادامه دارد اما به‌طور قطع استفاده از فناوری‌های به‌روز می‌تواند کمک کند. در ادامه با بررسی وضعیت قاچاق فیلم، پیشنهادهایی در جهت استفاده از فناوری‌های روز سینمایی که به صورت اختصاصی با صورت امواج الکترونیکی فیلمی را در زمان و مکان مشخص به نمایش می‌گذارد، برای حل معضل قاچاق در سینمای ایران بررسی می‌کنیم.

سرقت بی‌کیفیت

نسخه ناشیانه و پرده‌ای و ناقصی که از فیلم «فسیل» در فضای مجازی منتشرشده، باوجود این‌که نتوانسته خللی در رکوردشکنی و فروش خیره‌کننده این کمدی داشته باشد اما هشدار دوباره‌ای برای ادامه معضل حل‌نشده قاچاق فیلم در سینمای ایران است. ضمن این‌که همه فیلم‌ها چون فسیل ظرفیت و بخت فروش بیش از ۱۰۰ میلیارد تومانی را در گیشه ندارند و با انتشار نسخه‌های غیرقانونی با هر کیفیتی، با ضرر و زیان‌های جبران‌ناپذیر مالی روبه‌رو می‌شوند.

سال گذشته و همزمان با همین روزها بود که انتشار نسخه‌های پرده‌ای، بی‌کیفیت و با قاب کج فیلم‌های اکران، دوباره فضای سینمای ایران ملتهب شد. یکی از واکنش‌های رسانه‌ای را آن زمان روزنامه جام جم داشت که در گزارشی با عنوان «قاب کج به منزل می‌رسد؟!» نسبت به این موج تازه قاچاق فیلم و انفعال وزارت ارشاد و سازمان سینمایی در این خصوص هشدار داد. اگرچه همان زمان خبر رسید که سازمان سینمایی، جلسه فوق‌العاده‌ای برای مقابله با قاچاق فیلم برگزار کرده و قرار شده کارگروهی شامل نمایندگان سازمان سینمایی، سینماداران و مراکز امنیتی و قضایی در این خصوص تشکیل شود اما در ادامه خبر و جزئیاتی از خروجی این کارگروه منتشر نشد و مثل همیشه همه چیز تا موج تازه‌ای از قاچاق فیلم به فراموشی سپرده شد.

موج کمرشکن

یکی از این موج‌های تازه در این چند وقت اخیر خودش را نشان داده و بعد از انتشار نسخه غیرقانونی فیلم «جنگ جهانی سوم» درست در آستانه اکران عیدفطر و «خط فرضی» به عنوان فیلمی در نوبت اکران، هم به صورت قاچاق و غیرقانونی و البته با بهترین کیفیت در فضای مجازی منتشر شدند. نکته قابل اشاره این‌که به‌جز واکنش‌ها و گزارش‌های رسانه‌ای درباره این معضل تقریبا همیشگی سینمای ایران که از دهه ۷۰ رواج یافته، نقش فراموش شده سازمان سینمایی و وزارت ارشاد همچنان حرف اول را می‌زند و سرمایه‌سوزی سینمایی و ضربه به اقتصاد سینما کماکان پابرجاست و اتفاق مثبت، موثر، ریشه‌ای و بازدارنده‌ای در این‌خصوص رخ نداده‌است. صحبت‌های اخیر محمد احمدی، عضو اتحادیه تهیه‌کنندگان و دبیر کارگروه قاچاق درباره این موضوع هم بیشتر شرح وضعیت موجود بود و درباره این‌که چه کسی مسئول قاچاق فیلم‌های روز سینمای ایران است، گره از این کلاف سردرگم باز نکرد.

انواع قاچاق فیلم

البته قاچاق فیلم تنها معضلی مخصوص سینمای ایران نیست و پدیده‌ای مذموم و جهانی است اما وقتی یک سر این معضل به سینمای ایران برمی‌گردد، ماجرا وارد فاز جدی‌تری می‌شود و بحث ضرر و زیان اقتصادی گل می‌کند. مطالبه درستی هم هست، چون سازوکار ضعیف و اقتصاد نحیف سینمای ایران فقط همین معضل قاچاق فیلم را کم دارد تا مراسم تدفین آن کامل شود. قاچاق فیلم در سینمای ایران اول به‌صورت عرضه لوح فشرده و در قالب سی‌دی و دی‌وی‌دی خودش را نشان داد و فیلم‌های اکران یا فیلم‌های توقیفی سر از شبکه قاچاق فیلم و پیاده‌روها درمی‌آوردند.

بعدها با دیجیتالی شدن سینما، سازوکار قاچاق فیلم هم تغییر کرد و تسریع یافت. فضای مجازی و کانال‌های تلگرامی به جولانگاه قاچاقچیان فیلم و سوداگران سینمایی تبدیل شد و مخاطبان برای دانلود و تماشای نسخه‌های غیرقانونی فیلم‌ها و از میان کیفیت‌های مختلف، حق انتخاب داشتند.

این مسیر همچنان ادامه دارد و یکی از مهم‌ترین و پرطرفدارترین بسترهای قاچاق فیلم است.

یکی دیگر از مهم‌ترین فضاهای انتشار نسخه‌های قاچاق و غیرقانونی فیلم، شبکه‌های فارسی زبان ماهواره‌ای است که سهم مهمی در ضربه اقتصاد داخلی سینمای ایران دارد. بنا به گزارشی، بیش از ۱۹۰ شبکه ماهواره‌ای نسبت به سرقت و پخش غیرقانونی فیلم‌های ایرانی اقدام می‌کنند.

آسیب‌های اکران آنلاین

قرار بود اکران آنلاین به‌عنوان یکی از ظرفیت‌های نمایش آثار، کمک حال سینما و اکران سینما باشد. این ضرورت و نیاز به‌ویژه با تعطیلی سالن‌های سینما در دوران همه‌گیری کرونا جدی‌تر شد. سینما و پلتفرم‌های جهانی به این سمت حرکت کردند و پاسخ مثبتی هم در این خصوص دریافت کردند. اما همین اکران آنلاین در سینمای ایران به‌دلیل مشکلات فرهنگی مخاطبان و فعالیت شبانه‌روزی و مستمر قاچاقچیان فیلم، کارکردی متضاد پیدا کرد و به تجربه‌ای کاملا شکست خورده و ناموفق تبدیل شد. هر فیلمی به محض قرارگرفتن در بستر اکران آنلاین، با نرم‌افزارهای موجود مورد سرقت قرار می‌گرفت و نسخه قاچاق و غیرقانونی آن در فضای مجازی، کانال‌های تلگرامی و شبکه‌های ماهواره‌ای منتشر می‌شد. همین معضل درباره آثار شبکه نمایش خانگی و سریال‌ها و برنامه‌های این رسانه هم وجود دارد و در کمترین زمان ممکن تازه‌ترین قسمت یک سریال یا برنامه، سر از فضای قاچاق درمی‌آورد. سرچراغی ناامیدکننده اکران آنلاین با فیلم «خروج» ساخته ابراهیم حاتمی‌کیا اتفاق افتاد و تصمیم جسورانه فیلمساز و صاحبان آثار برای حفظ روشنایی سینمای ایران در دوران کرونا به شکست منجر شد و فیلم خروج در نخستین ساعات عرضه، کپی و سر از شبکه قاچاق فیلم درآورد. وقتی قاچاقچیان در همان شروع، گربه اکران آنلاین را دم حجله کشتند، حساب کار دست صاحبان آثار سینمایی آمد و آنها را برای اکران آنلاین فیلم‌های‌شان دچار ترس و تردید کرد. برای همین در ادامه کمتر فیلمی با مؤلفه‌ها و ظرفیت‌های فروش بالا، به‌صورت آنلاین اکران شد و بسیاری از تهیه‌کننده‌ها، پخش‌کننده‌ها و کارگردان‌ها ترجیح دادند فیلم‌شان دوسه سالی در نوبت اکران سینما بماند اما تن به اکران آنلاین ندهند. نتیجه اکران آنلاین فیلم‌های نه‌چندان مهم و موفق شد که آنها هم طعمه‌های حاضر و آماده قاچاقچیان برای سرقت و عرضه در شبکه قاچاق بودند.

قصور دسته‌جمعی

«کی بود کی بود من نبودم» به‌طور واضح در بحث قاچاق فیلم در سینمای ایران مصداق دارد و بسیار شایع است. نمونه‌اش وقتی بود که سال گذشته روح!... سهرابی، مدیرکل نظارت بر عرضه و نمایش فیلم سازمان سینمایی موقع موج تازه قاچاق نسخه‌های پرده‌ای فیلم‌های اکران، توپ را در زمین سینماداران انداخت و قصور در نظارت داخل سالن‌های سینما را عامل این شیوه از قاچاق فیلم دانست. انجمن سینماداران اما زیر بار این کوتاهی نرفت و محمدقاصد اشرفی، رئیس این انجمن آن را رد کرد و مدعی شد که این نسخه‌ها از فضاهای نمایشی غیر از سالن‌های سینما به بیرون درز کرده‌اند. فارغ از درستی یا نادرستی این ادعا، اشاره اشرفی از منظری دیگر قابل ردیابی است، این‌که واقعا در این چند سال اخیر، تقریبا همه نهادها و ارگان‌های مرتبط با فرهنگ، هنر و سینما که در تولید فیلم‌های سینمایی هم نقش و مشارکت دارند، مجهز به سالن‌های کوچک و حتی بزرگ نمایش فیلم هستند و مدام و به‌ویژه در روزهای نزدیک به جشنواره فیلم فجر اقدام به اکران خصوصی برخی فیلم‌های سینمایی می‌کنند. به‌جز این طبق عادتی شکل گرفته در سال‌های اخیر، برخی منتقدان و اهالی رسانه هم زودتر از موعد جشنواره، امکان تماشا و حتی دراختیار داشتن فیلم‌ها برای نقد و نظر سینمایی و فراسینمایی را دارند. همه اینها می‌توانند منشأ و روزنه‌ای برای درز فیلم به شبکه قاچاق باشند. ایجاد محدودیت در این زمینه و اعمال نظارت دقیق دراین فضاها، شاید با عادت شکل گرفته میسر نباشد اما باز می‌توان همه آنها را در همکاری و تعامل و رصد سازمان سینمایی همسو کرد تا درصورت هرگونه انتشار هرکدام از فیلم‌ها در هر مقطع زمانی، بتوان نسبت به شناسایی خاطی و برخورد با او اقدام کرد.

در این میان فارغ از وظیفه سازمان سینمایی و وزارت ارشاد درخصوص صیانت از همه آثار سینمایی (چه فیلم‌های اکران، چه فیلم‌های در نوبت اکران، چه فیلم‌های اکران آنلاین و چه فیلم‌های توقیفی)، مسئولیت صاحبان آثار یعنی تهیه‌کننده و پخش‌کننده هم در این زمینه سنگین است و کوچک‌ترین سهل‌انگاری منجر به انتشار نسخه قاچاق و غیرقانونی آثار آنها می‌شود. از این‌رو باید همه مسیرهای نمایش و عرضه فیلم ازجمله بازبینی وزارت ارشاد و اکران‌های خصوصی را رصد و نشانه‌گذاری کنند. این دقت و رصد شامل عرضه و پخش جهانی فیلم در جشنواره‌ها و اکران‌های عمومی خارج از کشور هم می‌شود.

خانه سینما به عنوان مهم‌ترین نهاد صنفی سینما هم می‌تواند همپای سازمان سینمایی و وزارت ارشاد، یک پای ثابت کمک برای رفع این معضل باشد که تا اینجا اظهارات و اقدامات هرازگاهی آنها درباره این مسأله، کارساز نبوده‌است.

برش

پیشنهاد فنی

در بازتعریف سازوکار قانونی بحث قاچاق فیلم، باید بیش از هرچیز اقتضائات زمانه را در نظر گرفت و همگام با پیشرفت فناوری و ساختار سینمای دیجیتال عمل کرد. ایجاد نشانه‌گذاری و تخصیص کد امنیتی در مراحل مختلف عرضه و نمایش فیلم، یکی از مهم‌ترین اقدامات در این زمینه است تا تهیه‌کننده و پخش‌کننده بتواند محل دقیق درز اثر به شبکه قاچاق را پیدا کند. اگرچه دی‌سی‌پی (بسته سینمای دیجیتال) به عنوان مجموعه‌ای از فایل‌های دیجیتال مورد استفاده برای ذخیره و انتقال تصویر، صدا و جریان داده در سینمای دیجیتال در این چند سال اخیر در سینمای ایران جایگزین سیستم سنتی و قدیمی نمایش فیلم شده‌است اما می‌بینیم که حتی این شیوه هم نتوانسته جلوی معضل قاچاق فیلم را بگیرد. این کار در اکران جشنواره‌ای و عمومی، به اختصاص یک کد خاص و منحصربه فرد برای هر سالن سینما و اعلام به انجمن سینماداران نیاز دارد تا درصورت هرگونه انتشار نسخه قاچاق و غیرقانونی، بتوان پیگیری‌های لازم را انجام داد. با این حال به دلیل هزینه‌بر بودن این کار، صاحبان آثار از جمله تهیه‌کنندگان چندان تمایلی به هزینه‌کرد در این خصوص و فعال کردن کد امنیتی ندارند. سال‌هاست فناوری جدید در اکران جهانی ارسال فیلم‌ها به سالن‌های سینما را بی‌نیاز از سازوکار فیزیکی و در قالب هارد و حتی کد امنیتی می‌کند.

سیستم ott که امروز در دنیا به عنوان یک روش پخش محصولات سینمایی رواج دارد، توزیع فیلم را از طریق اتصال به اینترنت پرسرعت یا ماهواره میسر می‌کند. در این روش توزیع، فیلم با یک کلید دیجیتالی رمزگذاری و برای هر سرور به سالن نمایش ارسال می‌شود. بعد با یک کلید، قفل آن فیلم را در سرور برای دوره زمانی خاص برای تعامل پخش باز می‌کند. در این شیوه اگر قرار است نمایش فیلم دوباره تمدید شود، باید یک کلید امنیتی جدید برای سالن مذکور ارسال شود. با این سیستم رمزگذاری پیشرفته، یک نسخه از یک فیلم را می‌توان در هزاران سالن سینما توزیع کرد، اما نمایش آن فیلم توسط استودیوی توزیع‌کننده کاملا مجاز و کنترل می‌شود. این سیستم که مخفف تکنولوژی Over The Top است از روش‌های ارزان اکران و از سیستم دی سی پی کمتر هزینه‌بر است.

به نظر می‌رسد با ادامه روند قاچاق فیلم در ایران، سازمان سینمایی باید این شیوه را جدی بگیرد و بستر ورود آن را مهیا کند. در این شیوه فیلم‌ها بدون ذخیره‌سازی در هارد‌ها، به صورت امواج الکترونیک در ساعت مقرر در سالن سینما با کدهای خاصی به نمایش درمی‌آید و از این طریق امکان قاچاق را به پایین‌ترین حد ممکن می‌رساند. به طور قطع هر هزینه‌کردی قطعا در آینده به نفع سینمای ایران است و در مقایسه با زیان‌های اقتصادی ناشی از قاچاق فیلم‌ها، رقم بالایی محسوب نمی‌شود.

برای خواندن متن کامل گزارش کیو آرکد را اسکن کنید

قاب

«خط استوا» و اکران آنلاین

پس از پایان اکران عمومی فیلم «خط استوا» به کارگردانی اصغر نعیمی و تهیه‌کنندگی احسان ظلی‌پور این فیلم اکران آنلاین خود را آغاز کرده است. این فیلم کمدی که نگاهی به حاشیه‌های ورزش فوتبال دارد با بازی فرهاد اصلانی، آزاده صمدی و سیامک انصاری در اکران عمومی نزدیک به ۱۰ میلیارد فروش را تجربه کرد و از روز گذشته اکران خود را در پردیس نماوا آغاز کرده است.

اکران

نمایش «دسته دختران» در دانشگاه‌ها

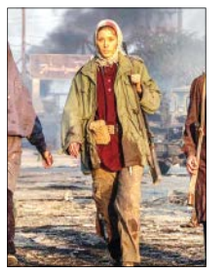

همزمان با اکران سراسری فیلم سینمایی «دسته‌دختران» در سینماهای کشور، اکران سیار این فیلم سینمایی در دانشگاه‌های سراسر کشور هم آغاز شد. دسته‌دختران به کارگردانی منیر قیدی و تهیه‌کنندگی محمدرضا منصوری، اثری در حوزه سینمای دفاع‌مقدس و محصول بنیاد سینمایی فارابی و سازمان سینمایی سوره است و تاکنون در دانشگاه جامع امام حسین(ع) اکران شده و به‌زودی در دانشگاه شهید بهشتی، دانشگاه امام‌صادق(ع) و دانشگاه صنعتی‌شریف نیز نمایش‌هایی با حضور دانشجویان و فعالان دانشجویی خواهد داشت. این فیلم سینمایی روایت زنان قهرمانی است که در کشاکش روزهای پرتنش تهاجم به شهرشان، دوشادوش هم به دفاع از شهر و مردم خود پرداختند. زنانی که نقش‌شان در تاریخ کمتر روایت شده است.

در سال‌های اخیر، اکران‌های سیار که تماشای فیلم‌های روز سینما را در مناطق فاقد سینما مهیا کرده است، کمک شایانی به دیده‌شدن فیلم‌های روی پرده سینما داشته‌اند. مسئولان دانشگاهی برای هماهنگی اکران سیار این فیلم می‌توانند با شماره ۰۹۰۳۱۸۴۷۳۱۷ تماس بگیرند یا از طریق درگاه اینترنتی https://esayar.ir اقدام کنند.

رویداد

۱۰۰ طرح برای رونق سینمای کودک

با پایان مهلت قانونی ارسال طرح‌ها به صندوق پروانه بنیاد سینمایی فارابی ۱۰۰ طرح در این سامانه ثبت شد. معاون فرهنگی بنیاد سینمایی فارابی و قائم‌مقام سی‌وپنجمین جشنواره بین‌المللی فیلم‌های کودکان و نوجوانان، با اعلام این خبر گفت: حدود ۱۰۰ طرح در سامانه صندوق پروانه فارابی ثبت شده است که در میان متقاضیان، اسامی چهره‌های شاخصی هم دیده می‌شود. همچنین فیلمسازان جوان نیز مشارکت قابل توجهی در ارسال اثر به این صندوق داشته‌اند. مسعود احمدیان تاکید کرد: پس از بسته شدن سامانه، بلافاصله روند خوانش و بررسی طرح‌ها آغاز خواهد شد و با توجه به مشخصات و قابلیت طرح‌ها و شرایط بودجه‌ای که در اختیار داریم، تعداد آثار مناسب مورد حمایت مشخص خواهند شد. براساس این خبر، صندوق پروانه بنیاد سینمایی فارابی با مشارکت شهرداری اصفهان و با هدف حمایت از رونق جریان تولید در سینمای کودک و نوجوان و با انتشار فراخوانی در ۲۷ اسفند ۱۴۰۱، فعالیت رسمی خود را آغاز کرد که تا ۱۵ اردیبهشت ماه ادامه داشت.